

Allmänna motioner om alkohol och tobak

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett fyrtiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2006 och 2007. Motionerna rör frågor om alkohol- och tobaksbeskattnig, skatt på alkohol, privatinförsel av alkohol, ankomsthandel samt Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. Till betänkandet har lämnats 3 reservationer (s, v, mp) och 2 särskilda yttranden (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Alkoholbeskattning	6
Tobaksbeskattning	13
Införsel	14
Ankomsthandel	18
Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol	20
Reservationer	22
1. Alkoholbeskattning, punkt 1 (s, v, mp)	22
2. Införsel, punkt 3 (s)	23
3. Införsel, punkt 3 (v, mp)	24
Särskilda yttranden	26
1. Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol, punkt 5 (s, v)	26
2. Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol, punkt 5 (mp)	27
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	28
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	28
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Alkoholbeskattning

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Sk215, 2006/07:Sk243, 2006/07:Sk245 yrkande 1, 2006/07:Sk315, 2006/07:So203 yrkande 2, 2006/07:So376 yrkande 3, 2006/07:So378 yrkande 5, 2006/07:So459 yrkande 3, 2006/07:So461 yrkande 5, 2006/07:So464 yrkandena 41 och 42, 2007/08:Sk307, 2007/08:Sk322, 2007/08:Sk340, 2007/08:Sk363 yrkande 2, 2007/08:Sk383, 2007/08:Sk391 yrkande 5, 2007/08:Sk398, 2007/08:U353 yrkande 16 i denna del, 2007/08:So316 yrkande 5, 2007/08:So318 yrkande 2, 2007/08:So371 yrkande 1 och 2007/08:So557 yrkande 3.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Tobaksbeskattning

Riksdagen avslår motion 2007/08:So293 yrkande 8.

3. Införsel

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:So203 yrkande 3, 2006/07:So266 yrkande 1, 2006/07:So376 yrkande 4, 2006/07:So378 yrkande 4, 2006/07:So459 yrkande 1, 2006/07:So461 yrkande 7, 2006/07:So464 yrkande 43, 2007/08:Sk363 yrkande 3, 2007/08:U353 yrkande 16 i denna del, 2007/08:So242 yrkande 2, 2007/08:So316 yrkande 7, 2007/08:So318 yrkande 3, 2007/08:So364 yrkande 1 och 2007/08:So557 yrkande 1.

Reservation 2 (s)

Reservation 3 (v, mp)

4. Ankomsthandel

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Sk300, 2007/08:Sk281 och 2007/08:Sk393.

5. Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol

Riksdagen avslår motion 2006/07:So459 yrkande 4.

Stockholm den 25 mars 2008

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Lena Asplund (m), Fredrik Olovsson (s), Lennart Sacrédeus (kd), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Helena Leander (mp), Jessica Polfjärd (m), Hans Olsson (s), Birgitta Eriksson (s), Agneta Berliner (fp) och Staffan Danielsson (c).

Redogörelse för ärendet

I ärendet behandlar utskottet ett fyrtiotal kvarstående motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2006 och 2007 som rör alkohol- och tobaksbeskattning, privatinförsel av alkohol och tobak, ankomsthandel och Tullverkets arbete mot illegal införsel. Yrkandena är inte kopplade till förutvarande eller innevarande budgetår och har därför inte behandlats i anslutning till respektive års budgetberedning.

En förteckning över de motionsyrkanden som behandlas i betänkandet finns i bilaga.

När motioner i det följande nämns utan årtalsbeteckning avses riksmötet 2007/08.

Utskottets överväganden

Alkoholbeskattning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om en svensk strategi för alkoholbeskattning och höjda minimiskattesatser på alkohol inom EU, om förändrade skattesatser på öl, vin och sprit, om tilläggs-skatt på alkoholisk och söt cider samt om bibehållen svensk alkoholskattenivå.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Gällande bestämmelser

EG-direktiv

I direktiven 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker och 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker anges bl.a. följande om alkoholbeskattningen inom EU.

Minimiskattesatsen på öl uppgår till 1,87 euro per hektoliter öl och volymprocent alkohol. Detta motsvarar ca 87 öre (1 euro = 9,33 kr) per liter öl med en alkoholstyrka om 5 volymprocent. Noteras ska att i EU:s punktskattesammanhang betraktas inte öl med en alkoholstyrka om högst 0,5 volymprocent som öl. Medlemsländerna får tillämpa reducerade skattesatser för öl som har en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent.

Med vin avses jästa drycker av druvor med en alkoholhalt om 1,2–15 volymprocent samt på samma sätt framställda drycker med en alkoholhalt om 16–18 volymprocent under förutsättning att drycken inte innehåller några tillsatser. Skatt på vin ska tas ut med ett fast belopp per hektoliter dryck. Minimiskattesatsen på vin är 0 euro. Detta innebär att medlemsländerna är skyldiga att ha en beskattningsordning, men samtidigt är man inte skyldig att ta ut någon skatt. Reducerad skattesats får tillämpas för vin med en alkoholhalt om högst 8,5 volymprocent.

Andra jästa drycker än vin och öl med en alkoholstyrka över 1,2 men inte 10 volymprocent eller över 10 men inte 15 volymprocent samtidigt som alkoholen helt härrör från jäsningsprocessen ska beskattas med samma skattenivå som vin.

Mellanprodukt är en dryck som är baserad på vin men som inte faller in under definitionen av vin (t.ex. portvin och sherry). Skatt ska tas ut med ett fast belopp för varje hektoliter dryck. Minimiskattesatsen är 45 euro per hektoliter, vilket svarar mot ca 4,20 kr per liter. Medlemslän-

dena får införa en reducerad skattesats för mellanprodukter med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent. Den ordinarie skattesatsen får därvid reduceras med högst 40 %.

Skatt ska tas ut på etylalkohol och spritdryck. Minimiskattesatsen är 550 euro per hektoliter ren alkohol. Detta svarar mot ca 51,30 kr per liter ren alkohol. För sprit finns i direktiven en bestämmelse som säger att medlemsländer som vid utgången av år 1992 tillämpat en skattesats om upp till högst 1 000 euro per hektoliter ren alkohol inte får sänka skattesatsen. Bestämmelsen anger också att länder som har en skattesats överstigande 1 000 euro inte får sänka den till ett mindre belopp än 1 000 euro.

Enligt artikel 8 i direktiv 92/84/EEG ska rådet regelbundet på grundval av en rapport och, vid behov, ett förslag från kommissionen granska de skattesatser som fastställts och enhälligt efter samråd med Europaparlamentet vidta nödvändiga åtgärder.

Kommissionen har den 26 maj 2004 lagt fram en rapport i vilken påpekades att punktskattesatserna i de olika medlemsstaterna behöver samstämmas mer för att den inre marknaden ska fungera, inte minst för att undvika bedrägerier och smuggling, som främjas av att det råder olika system i olika medlemsstater. Efter den debatt som följde uppmanade rådet kommissionen att ”lägga fram ett förslag i syfte att justera minimipunktskattesatserna för att undvika att realvärdet av gemenskapens minimiskattesatser faller, varvid övergångsperioder och undantag beviljas för de medlemsstater som eventuellt har problem med att öka sina skattesatser”.

Kommissionen har den 8 september 2006 lagt fram ett förslag om direktiv om ändring i direktiv 92/84/EEG. Kommissionens förslag innebär i stort att minimisatserna för alkohol, mellanprodukter och öl inflationsuppräknas från 1993 till 2005, vilket innebär en ökning i storleksordningen 31 %. Denna ökning skulle träda i kraft den 1 januari 2008. Det främsta syftet med förslaget är att återställa skattesatsernas reala värde från 1992, i enlighet med rådets begäran, vilket enligt kommissionen är en förutsättning för att den inre marknaden utan skattegränser ska fungera.

Enighet har emellertid inte kunnat nås om kommissionens förslag. Frågan diskuterades senast på Ekofins möte den 26 november 2006 då en mycket lägre höjning av miniminivåerna diskuterades. Ingen överenskomst kunde dock nås ens om dessa lägre nivåer.

Europaparlamentets utskott för ekonomi och valutafrågor anförde i ett yttrande till kommissionen den 7 maj 2007 att minimiskattesatserna på alkohol bör slopas och ersättas av en uppförandekod. Genom en uppförandekod ska medlemsstaterna uppmuntras att anpassa sina skattesatser och närma sig genomsnittsnivån i EU. Notera dock att – eftersom det gäller skatter – parlamentet endast kan lämna synpunkter. Det är ministerrådet som beslutar, och där krävs enhällighet i skattefrågor (artikel 93 i EG-fördraget).

Någon enighet har således inte nåtts i frågan om höjda minimiskattenivåer.

Svenska bestämmelser

Enligt huvudreglerna för alkoholbeskattningen ska skatt betalas i Sverige för öl, vin och andra jästa drycker (t.ex. fruktviner, cider och mjöd), mellanklassprodukter (t.ex. portvin och sherry) samt etylalkohol när produkten tillverkas i Sverige, förs in till eller tas emot i Sverige från ett land inom EG eller importeras till Sverige från ett land utanför EG.

Från och med den 1 januari 2008 höjdes skatten på öl från 1,47 kr till 1,66 kr per volymprocent alkohol och liter. Skatten på vin samt andra jästa drycker än vin eller öl sänktes från 22,08 kr till 21,58 kr per liter för drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent. Även den skatt som i vissa fall tas ut vid import av alkoholvaror från ett tredjeland justerades på motsvarande sätt som skatten på öl och vin. Ändringarna genomfördes som ett led i finansieringen av jobbskatteavdraget och andra skattesänkningar. Vidare anfördes att folkhälsoskäl motiverade att det inte borde föreligga någon skillnad i beskattningen av öl respektive vin per volymprocent alkohol (2007/08:SkU1y s. 76). Även utifrån EG-bestämmelserna finns det skäl för en överensstämmelse mellan skatten på vin och skatten på öl (prop. 2007/08:11 s. 55).

Skattesatserna på alkohol:*Öl*

<u>Volymprocent</u>	<u>Skattesats/liter och volymprocent</u>
Över 0,5 högst 2,8	0,00 kr
Över 2,8	1,66 kr

Vin samt andra jästa drycker än vin och öl

<u>Volymprocent</u>	<u>Skattesats/liter</u>
Över 1,2 högst 2,25	0,00 kr
Över 2,25 högst 4,5	7,58 kr
Över 4,5 högst 7	11,20 kr
Över 7 högst 8,5	15,41 kr
Över 8,5 högst 15	21,58 kr
Över 15 högst 18	45,17 kr (Denna skatteklass och skattesats gäller enbart vin.)

Mellanklassprodukter

<u>Volymprocent</u>	<u>Skattesats/liter</u>
Över 1,2 högst 15	27,20 kr
Över 15 högst 22	45,17 kr

Etylalkohol

501,41 kr/liter ren alkohol

Motionerna

I motionerna 2006/07:Sk245 yrkande 1 och So371 av Mats Sander m.fl. (m) anför att enbart hälften av den alkohol som konsumeras i Sverige säljs av Systembolaget och att syftet med monopolet därför i praktiken har satts ur spel. En sänkt alkoholskatt skulle enligt motionärerna minska utrymmet för den kriminella hanteringen av alkoholförsäljning och föra tillbaka kunderna till den kontrollerade försäljningen. I motion 2006/07:Sk315 av Anna König Jerlmyr (m) framförs samma synpunkter. I motion Sk340 anför sist nämnda motionär att om staten ska kunna behålla kontrollen över alkoholen är en skattesänkning nödvändig. Dagens höga alkoholskatt leder till ökad konkurrens om försäljningskanalerna och bidrar till att urholka alkoholmonopolet.

I motion Sk383 av Jan R Andersson och Finn Bengtsson (m) pekar motionärerna på att den höga alkoholskatten i Sverige öppnar vägen för illegal och legal införsel av stora kvantiteter alkohol. Den illegala försäljningen av sprit som förts in i Sverige är till stor del riktad till ungdomar, vilket är en grupp som den svenska alkoholpolitiken har till syfte att skydda. Motionärerna anför även att flera länder i Sveriges närhet på senare tid har genomfört skattesänkningar på alkohol för att begränsa införseln och återfå en kontrollerad försäljning i hemlandet.

I motion Sk398 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (m) föreslår motionärerna att åtgärder vidtas för att minska vinsten för den illegala alkoholhandeln. Motionärerna anför att en metod för att minska den oreglerade införseln av alkohol skulle kunna vara att sänka den svenska alkoholskatten. Metoder och tidsplan för att öka den legala marknadsandelen av alkoholkonsumtionen tas lämpligen fram av en utredning tillsatt av regeringen. Utredningens uppdrag bör, enligt motionärerna, också inkludera att utreda Systembolagets avskaffande.

I motion 2006/07:Sk243 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (c) föreslås att en sänkning av alkoholskatten på öl och vin övervägs. Genom sänkt skatt på främst starköl skulle försäljningen av starköl i ordnade former ersätta den oordnade importen, tillgängligheten för ungdomarna minska och kriminaliteten hejdas. Varken folkhälsan eller statsbudgeten skulle påverkas negativt, anför motionärerna.

I motion 2006/07:So378 yrkande 5 av Désirée Pethrus Engström och Rosita Runegrund (kd) efterlyses en gemensam strategi och diskussion kring alkoholskatten bland EU:s medlemsländer. EU bör hitta en gemensam linje för beskattning av alkohol, så att det inte lönar sig att åka över landgränser för att inhandla billigare alkohol.

I motionerna 2006/07:So459 yrkande 3 och motion So557 yrkande 3 av Anita Brodén och Christer Winbäck (fp) anför att regeringen bör driva linjen om en gemensam höjd minimiskatt på alkohol inom EU. En folkhälsobefrämjande alkoholpolitik behöver enligt motionärerna föras även inom EU. I motion 2006/07:So203 yrkande 2 av Kerstin Engle (s), motion So318 yrkande 2 av Kerstin Engle (s), motion U353 yrkande 16 av

Kenneth G Forslund m.fl. (s), motion 2006/07:So376 yrkande 3 av Lars Ohly m.fl. (v) och motion Sk363 yrkande 2 av Helena Leander m.fl. (mp) finns liknande yrkanden. I motion Sk391 av Lars Johansson m.fl. (s) anförs att folkhälsa och brottsbekämpning talar för ett vidmakthållande av svenska alkohol- och tobaksskatter samt för att vi genom EU måste åstadkomma höjda minimiskatter på dessa produkter. Vidare anförs motionärerna att det bör utredas om skatten på alkohol kan höjas.

I motion 2006/07:So464 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkas att Sverige ska agera för en hög miniminivå på alkoholskatter inom EU (yrkande 42) och att den restriktiva svenska alkoholpolitiken ska upprätthållas med en bibehållen skattenivå (yrkande 41).

I motionerna 2006/07:Sk215 och Sk322, båda av Ola Sundell (m), begärs att regeringen utreder möjligheten att sänka alkoholskatten med 50 % för små lokala ölbryggerier vars årsproduktion understiger 1 miljon liter. Alternativt kan motionären tänka sig att den första miljonen liter öl producerad i Sverige har en halverad skattesats oavsett bryggeriets totala årsvolym. De små bryggerierna betalar mer i arbetsgivaravgifter och sociala avgifter per liter producerad öl än de multinationella bryggerierna. En alkoholskatt som inte gör någon åtskillnad på små lokala bryggerier och stora jättar omöjliggör nästan existensen av små lokala bryggerier, enligt motionären.

I motion Sk307 av Jan Andersson och Claes Västerteg (c) föreslås att ölskatten reformeras för att minska drivkraften att med inköp av öl som enda mål göra dagsturer till Tyskland. Syftet med reformeringen är bl.a. att minska trafikens miljöpåverkan och minska lönsamheten för smuggling.

I motionerna 2006/07:So461 yrkande 5 och So316 yrkande 5, båda av Agneta Lundberg och Jan Björkman (s), anförs att en höjd skatt på alkohol och söt cider med ett procentpåslag omgående bör införas. Motionärerna anförs att alkoholen och cidern är inkörsporten för många unga till ett missbruk av alkohol.

Utskottets ställningstagande

Motionerna 2006/07:Sk243, 2006/07:Sk245 yrkande 1, 2006/07:Sk315, So371 yrkande 1, Sk340, Sk383 och Sk398 tar upp olika problem som hänger samman med att Sverige generellt har högre skatt på alkoholdrycker än många andra EU-länder. De problem som nämns är främst att inköpen av alkoholhaltiga drycker som konsumeras i Sverige sker utomlands eller genom kriminella kanaler, att tillgängligheten av alkoholdrycker för ungdomar inte kan kontrolleras och att Sverige går miste om intäkterna från alkoholskatten. Utskottet instämmer i motionärernas beskrivning av problemen. Utskottet erfar emellertid att regeringen för närvarande inte avser att föreslå några ändringar i alkoholbeskattningen. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet berörda motioner om skatteförändringar. Med rådande skattenivåer på införda alkoholdrycker bedömer utskottet det

mycket angeläget att sådan införsel som inte är avsedd för personligt bruk aktivt kan stävjas av berörda myndigheter. Införsel som inte kan anses vara för personligt bruk sker i betydande omfattning och används för kriminell vidareförsäljning i stora delar av landet. Utskottet anser därför att samverkan mellan Tullverket, Kustbevakningen, polis, åklagare och domstolar måste intensifieras för att bekämpa denna brottslighet.

Utskottet delar regeringens och flera av motionärernas uppfattning att det är angeläget med en bred diskussion och gemensam strategi för alkoholbeskattningen inom EU. Utskottet anser liksom regeringen att folkhälsoaspekterna är betydelsefulla i sammanhanget (se även socialutskottets bet. 2006/07:SoU5). Frågan om minimiskatter har tagits upp på nordisk nivå, och i oktober 2006 uttalade de nordiska finansministrarna gemensamt att de välkomnade en höjning av minimiskattesatserna. Ett förslag från kommissionen om att inflationsuppräknade minimiskattesatserna diskuterades vid Ekofinrådets möte i november 2006. Enighet nåddes inte i frågan, utan kommissionen fick i uppdrag att göra en fullständig studie av beskattningen av alkohol. Studien skulle vara genomförd under första halvåret 2007. Enligt underhandskontakter med kommissionen kommer emellertid inte någon fullständig studie av beskattningen av alkohol att göras. I stället har kommissionen bilaterala kontakter med de medlemsstater som har problem med minimiskatterna. Genom underhandskontakter har framgått att avsikten är att behandlingen av minimiskatter ska återupptas av rådet så snart de återstående problemen är lösta med berörda medlemsstater.

Mot bakgrund av regeringens och kommissionens här redovisade arbete anser utskottet att motion 2006/07:So378 yrkande 5 om regeringens EU-strategi på området för alkoholbeskattning inte motiverar något uttalande av riksdagen. I motionerna 2006/07:So203 yrkande 2, 2006/07:So376 yrkande 3, 2006/07:So459 yrkande 3, 2006/07:So464 yrkande 42, Sk391 yrkande 5, Sk363 yrkande 2, So318 yrkande 2, So557 yrkande 3 och U353 yrkande 16 (delvis) efterfrågas höjda minimiskattesatser. Utskottet beklagar att medlemsländerna inte lyckats enas om att höja minimiskattesatserna men utgår från att regeringen fortsätter att driva frågan utan något tillkännagivande från riksdagen. Påpekas ska dock att höjda minimiskattesatser inte i sig har någon omedelbar påverkan på svenska förhållanden eftersom våra punktskatter på alkohol vida överstiger gällande minimiskattesatser.

I motion Sk391 yrkande 5 anförs bl.a. att folkhälsoskäl och i alkoholens fall även brottsbekämpning talar för ett vidmakthållande av svenska alkohol- och tobaksskatter. Liknande synpunkter framförs i motion 2006/07:So464 yrkande 41 där det anförs att skatten på alkohol ska vara hög för att dämpa konsumtionen, begränsa missbruket och bidra till att täcka samhällets kostnader för konsekvenserna av missbruk. Utskottet instämmer i detta då det är i överensstämmelse med regeringens politik och ser inte skäl för att ställa sig bakom något tillkännagivande i frågan.

Utskottet avstyrker samtliga motioner som behandlats ovan.

Sänkning av skatten på öl

Skattesänkningar på enbart öl är problematiskt av EU-skäl eftersom balansen i förhållande till skatten på vin då rubbas. Utskottet har tidigare avstyrkt motioner om sänkt skatt på öl, vilket följts av riksdagen (senast i bet. 2005/06:SkU22 s. 8, prot. 2005/06:121). Den svenska skatten på vin sänktes efter beslut av riksdagen den 1 december 2001 (bet. 2001/02:SkU2). Sänkningen beslutades för att tillgodose krav från kommissionen på Sverige om viss utjämning av skatterna på öl och vin. Skatten på vin har ytterligare sänkts från årsskiftet 2008, och skatten på öl höjdes samtidigt. Detta motiverades bl.a. av gällande EG-bestämmelser.

Enligt kommissionen åsidosatte Sverige sina skyldigheter enligt artikel 90 i fördraget genom att tillämpa skatter som indirekt skyddar handeln med öl och missgynnar varor från andra länder. Kommissionen har därför stämt Sverige inför EG-domstolen för fördragsbrott (mål C-167/05). EG-domstolen höll förhandling i målet den 8 maj 2007. Generaladvokaten föreslog i ett yttrande den 18 juli 2007 att domstolen skulle bifalla kommissionens talan. Ett slutligt avgörande från domstolen kommer att ges den 8 april 2008.

Utskottet ser därför i nuläget inte någon möjlighet att generellt sänka skatten på öl utan motsvarande ändring av skatten på vin.

Enligt de bestämmelser som gäller inom EU ges vissa möjligheter för medlemsstaterna att tillämpa nedsatta skattesatser på öl bryggt av oberoende små bryggerier (rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol). Utskottet anser, mot bakgrund av den restriktiva alkoholpolitik som Sverige för, att det inte finns skäl att överväga en sådan nedsättning.

Utskottet avstyrker de i avsnittet behandlade motionerna angående skatt på öl.

Skatt på alkoholisk och söt cider

I budgetpropositionen för år 2006 anförde regeringen att den delade Alkoholinspektionens (S 2004:1) uppfattning att det bör införas en skatt på alkoholhaltiga blanddrycker och vissa andra alkoholdrycker som vänder sig främst till ungdomar i syfte att minska konsumtionen av sådana drycker. Regeringen gjorde, liksom utredningen, bedömningen att den ytterligare skatten sammantaget bör överstiga den nuvarande spritskatten per liter ren alkohol med 20 % och betalas till förmån för alkoholförebyggande åtgärder. Regeringen avsåg att under våren 2006 återkomma till riksdagen med ett lagförslag. Så har emellertid inte skett.

Frågan om alkoholisk har nyligen behandlats av utskottet (2007/08:SkU17 s. 17, rskr. 2007/08:89). Utskottet vidhöll då vad som anförts tidigare i samma fråga (yttr. 2007/08:SkU1y s. 76). Tanken har varit att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag. Frågan om hur de beskattningsbara dryckerna ska definieras har dock visat sig oväntat komplicerad då den spritbaserade alkoholiskan redan är beskattad enligt den högsta sprit-

skattesatsen. Utskottet förklarade sig ha förståelse för frågans komplexitet och var därmed inte berett att ställa sig bakom något riksdagsinitiativ i frågan.

Utskottet vidhåller sin ovan redovisade inställning och avstyrker de i avsnittet behandlade motionerna angående skatt på alkoholisk och söt cider.

Tobaksbeskattning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om höjda skattesatser på tobaksvaror.

Gällande bestämmelser

EG-bestämmelser

EG-reglerna på tobaksskatteområdet innebär bl.a. att punktskatt ska tas ut på cigaretter dels med en skatt per styck, dels med en proportionell skatt som beräknas på det högsta detaljhandelspriset på cigaretter. Punktskatten på cigaretter ska vara minst 57 % av detaljhandelspriset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. EG-reglerna ger möjlighet att tillämpa en särskild nivå för s.k. lågpriscigaretter, dvs. för sådana cigaretter som säljs till ett lägre pris än detaljhandelspriset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Detta innebär att som mest får det skattebelopp som har fastställts för cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin tas ut för cigaretter som har ett lägre detaljhandelspris än dessa.

Svenska bestämmelser

Sverige utnyttjar sedan den 1 mars 2003 möjligheten att ha en särskild minimipunktskatt på lågpriscigaretter. Denna minimiskatt tas sedan den 1 januari 2006 ut med 100 % av skatten på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin.

De senast beslutade höjningarna innebär en minsta punktskatt på cigaretter om 1,24 kr per cigarett fr.o.m. den 1 januari 2008. Detta har beräknats medföra, med oförändrade vinstmarginaler, att priset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin höjs till 47,50 kr per förpackning med 20 cigaretter. För lågpriscigaretter blir skattehöjningen, inklusive mervärdesskatt, densamma som för cigaretter i den mest sålda priskategorin, 1,50 kr per förpackning.

Skatten på röktoke (rulltoke och piptoek) höjdes från 975 kr per kilo till 1 560 kr per kilo fr.o.m. den 1 januari 2008. Skatten på snus höjdes fr.o.m. samma tidpunkt från 243 kr per kilo till 336 kr per kilo.

Motsvarande höjning av beskattningen har även skett beträffande cigaretter och röktobak som, utöver vissa mängder, beskattas vid införsel till Sverige från vissa nya medlemsstater enligt bestämmelserna i lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror. Samma höjning har även gjorts av skatt som tas ut på tobaksvaror som förs in vid privatimport från tredjeland.

Motionen

I motion So293 yrkande 8 av Jan Lindholm m.fl. (mp) föreslås att skatten på tobaksvaror höjs kraftigt. Som skäl anförs att tobaksrökning fortfarande är den enskilt största riskfaktorn för både sjukdom och för tidig död. Även passiv rökning är ett problem. Den nationella visionen bör vara ett tobaksfritt samhälle.

Utskottets övervägande

Skatten på tobak har höjts fr.o.m. den 1 januari 2008. Utskottet ansåg, i likhet med regeringen, att det var skäligt att höja skatten på tobak som ett bidrag till finansieringen av jobbskatteavdraget och vissa andra skattesänkningar. Även folkhälsoskäl talade enligt utskottets uppfattning för höjd skatt på tobak. Utskottet anser att det i nuläget inte finns skäl att ytterligare höja skatten på tobak och avstyrker motionen.

Införsel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att regeringen ska verka för att EU ska sänka införselkvoterna, att regeringen ska verka för att EU ska sänka och göra om de indikativa nivåerna för privatinförsel till de absoluta kvoter som gällde före Sveriges EU-inträde och att Sverige ska vägra att tillämpa EU:s införselkvoter och i stället återinföra införselkvoter för alkohol som är i nivå med de som gällde före Sveriges inträde i EU.

Jämför reservationerna 2 (s) och 3 (v, mp).

Bakgrund

Inom EU gäller att privata inköp av alkohol ska beskattas i inköpslandet. Detta följer av bestämmelserna i rådets direktiv 92/12/EEG av den 25 februari 1992 om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor, det s.k. cirkulationsdirektivet. En privatperson har således rätt att ta med sig alkoholdrycker, avsedda för eget bruk inköpta i en annan medlemsstat, utan att någon ytter-

ligare punktskatt tas ut i hemlandet. För att avgöra om det är fråga om införsel för privat eller kommersiellt ändamål ska enligt EG:s regler bl.a. mängden varor beaktas. Medlemsstaterna får använda sig av s.k. indikativa nivåer till ledning för bedömningen av om varorna är avsedda för kommersiella ändamål. De indikativa nivåerna får inte sättas lägre än 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter öl.

De nuvarande indikativa nivåerna är inte tillåtna kvoter för privatinförsel utan ett hjälpmedel till ledning för att avgöra om införsel är privat eller kommersiell och därmed i vilken medlemsstat beskattning ska ske. Det innebär att om en tullmyndighet fastställer att införsel av mindre kvantiteter är avsedd för kommersiella ändamål ska beskattning ske i införsellandet. Genom EG-domstolens dom i det s.k. Joustramålet den 23 november 2006 (mål C-5/05) klargjordes att det bara är varor som importerats för eget bruk och där transporten sköts av köparen personligen som är befriade från punktskatt i personens hemland.

Här kan nämnas att Europeiska gemenskapernas kommission den 14 februari 2008 har lämnat ett förslag till rådets direktiv om allmänna regler för punktskatt (KOM[2008] 78 slutligt). Förslaget skiljer sig från de nu gällande bestämmelserna bl.a. genom att det inte innehåller några indikativa nivåer för privatinförsel av punktskattebelagda varor. Förslaget innehåller vidare ändrade bestämmelser vad gäller införsel av punktskattebelagda varor för eget bruk där transporten sköts av annan men för köparens räkning. Emellertid kommer förslaget att revideras av det slovenska ordförandeskapet inför mötet i rådsarbetsgruppen i april 2008. Den reviderade versionen av förslaget kommer inte att innehålla några förändringar vad avser införsel av punktskattebelagda varor för eget bruk eller vad gäller de indikativa nivåerna.

Enligt alkohollagen är det inte tillåtet för en enskild person att köpa spritdrycker, vin eller starköl utomlands och föra in dryckerna genom anlitan­de av transportör. Sedan några personer, Rosengren m.fl., år 2001 hade beställt vin från Spanien, huvudsakligen via Internet, och låtit föra in det med hjälp av en särskilt anlita­d transportör, beslagtogs vinet av Tullverket och varorna förklarades förverkade genom beslut av såväl tingsrätt som hovrätt. Hovrättens dom överklagades till Högsta domstolen, som beslöt inhämta ett yttrande. EG-domstolen meddelade dom i målet den 5 juni 2007 (mål C-170/04). Domstolens slutsats blev att det ifrå­gavarande förbudet mot privatinförsel utgjorde en kvantitativ importrestriktion i den mening som avses i artikel 28 i EG-fördraget. Vidare kunde det enligt domstolen inte anses grundat på hänsyn till intresset av att skydda människors hälsa och liv enligt artikel 30 i fördraget, eftersom det inte var ändamåls­enligt för att uppnå syftet att begränsa alkoholkonsumtionen och inte stod i proportion till syftet att skydda ungdomar mot alkoholkonsumtionens skadeverknin­gar. Högsta domstolen meddelade dom i målet den 4 december 2007 och hävde förverkandet av tidigare beslagtaget vin.

På talan av Europeiska kommissionen angående påstått fördragsbrott i ett mål som pågått parallellt med Rosengrenmålet meddelade EG-domstolen en dom den 4 oktober 2007 (mål C-186/05) i vilken man konstaterade att Sverige hade åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 28 EG-fördraget genom att förbjuda att privatpersoner importerade alkoholdrycker genom oberoende mellanhand eller yrkesmässig befordran, utan att detta kunde anses befogat enligt artikel 30 EG-fördraget.

Motionerna

I motion 2006/07:So459 yrkande 1 av Anita Brodén och Christer Winbäck (fp) och motion So557 yrkande 1 av samma motionärer anförs att regeringen inom EU-arbetet bör föra in folkhälsoaspekten och verka för att de s.k. införselkvoterna sänks till en nivå som kan anses rimlig för privat bruk. Liknande yrkanden finns i motionerna 2006/07:So378 yrkande 4 av Désirée Pethrus Engström och Rosita Runegrund (kd), 2006/07:So203 yrkande 3 av Kerstin Engle (s) och So318 yrkande 3 av senast nämnda motionär.

I motion U353 yrkande 16 av Kenneth G Forslund m.fl. (s) anförs bl.a. att Sverige i EU ska verka för minskade införselnivåer och ökade minimiskatter på alkohol. Motionärerna anförs att alkohol inte är vilken vara som helst och därför inte på samma sätt som andra varor bör omfattas av EU:s regler för den inre marknaden. I motion So364 yrkande 1 av Eva-Lena Jansson (s) anförs att Sverige inom EU ska verka för minskade införselkvoter vad gäller alkohol och tobak.

I motionerna 2006/07:So461 yrkande 7 och So316 yrkande 7 av Agneta Lundberg och Jan Björkman (s) anförs att Sverige med hänsyn till alkoholen skadeverkningar bör ta initiativ till att se över reglerna för införsel av alkohol utifrån folkhälsosynpunkt. Motionärerna anser därför att regeringen omgående bör ta initiativ till en prövning av införselkvoternas storlek med utgångspunkt i folkhälsoskäl.

I motion 2006/07:So376 yrkande 4 av Lars Ohly m.fl. föreslås att regeringen i EU ska verka för att få till stånd en ändring av införselreglerna avseende alkohol för privatbruk samt till riksdagen återkomma med en redovisning över vilka initiativ som tagits. I motion So242 yrkande 2 av Lars Ohly m.fl. yrkas att regeringen inom EU ska verka för att Sverige ska kunna återinföra de införselkvoter för alkohol som gällde före EU-inträdet.

I motion Sk363 yrkande 3 av Helena Leander m.fl. (mp) föreslås att Sverige ska verka för att EU ska sänka och göra om de indikativa nivåerna för privatinförsel till de absoluta kvoter som gällde före Sveriges EU-inträde. Om så behövs borde Sverige ensidigt återinföra de gamla kvoterna och få dessa rättsligt prövade mot EU:s folkhälsoparagrafer. I motion 2006/07:So464 yrkande 43 av Maria Wetterstrand m.fl. föreslås att Sverige

med hänsyn till folkhälsan snarast återinför införselkvoter i nivå med dem som gällde före EU-inträdet. Ett liknande yrkande finns i motion 2006/07:So266 yrkande 1 av Mikael Oscarsson (kd).

Utskottets ställningstagande

I en interpellationsdebatt (ip. 2007/08:236) den 18 december 2007 anförde finansministern bl.a. att det är orealistiskt att tro att Sverige skulle kunna få något nytt undantag vad gäller EU-reglerna om privat införsel av alkohol. Finansministern förklarade emellertid att detta i sig inte betydde att regeringen skulle vara passiv i frågan och betonade att för Sverige är gränshandeln och den stora resandeförseln av alkohol en mycket angelägen fråga. Regeringen arbetar därför med att utveckla ett strategiskt samarbete med andra länder där gränshandel innebär problem. För att få gehör inom EU är det emellertid viktigt, menade finansministern, att först intensifiera insatserna i Sverige för att minska införseln och bekämpa den illegala vida-reförsäljningen av alkohol.

I regeringens budgetförslag för 2008, som utskottet ställt sig bakom, anges särskilt att Tullverket och Kustbevakningen ska prioritera bl.a. insatser mot storskalig eller frekvent illegal införsel av alkohol och tobak samt insatser mot den ekonomiska och organiserade brottsligheten (yttr. 2007/08:SkU1y s. 90 f.).

Utskottet har förståelse för uppfattningen att de gällande indikativa nivåerna för privatinförsel är väl höga för svenska förhållanden. Sverige har tillsammans med övriga nordiska länder tidigare verkat inom EU för en halvering av referensnivåerna och ansett att dessa bör ses som en maximigräns för privat införsel. Utskottet anser att det är bekymmersamt att både kommissionen och övriga medlemsstater ställt sig avvisande till den nordiska ståndpunkten. Utskottet har även anført att det är viktigt att få till stånd en bredare debatt om alkoholpolitiken och alkoholbeskattningen där folkhälsoaspekten får en större tyngd och att utskottet förutsätter att regeringen i detta sammanhang tar upp frågan om sänkning av de indikativa nivåerna inom EU (bet. 2005/06:SkU22). Utskottet anser därmed inte att något riksdagsuttalande är motiverat med anledning av motionerna U353 yrkande 16, 2006/07:So203 yrkande 3, 2006/07:So376 yrkande 4, 2006/07:So378 yrkande 4, 2006/07:So459 yrkande 1, So318 yrkande 3, So364 yrkande 1 och So557 yrkande 1.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom motioner med yrkanden om att Sverige ska verka för att göra om de indikativa nivåerna för privatinförsel till de absoluta kvoter som gällde före Sveriges EU-inträde, som anförs i motionerna Sk363 yrkande 3 och So242 yrkande 2.

Riksdagen har tidigare, i samband med budgetbeslutet för 2005, ställt sig avvisande till förslag som innebär att Sverige ensidigt och i strid med de regler som gäller på området ska besluta om skärpta införselregler (yttr. 2004/05:SkU1y, bet. 2004/05:FiU1). Utskottet ansåg inte, vid behand-

lingen av en motion om omedelbar och ensidig begränsning av införsel från allmänna motionstiden 2005, att det fanns anledning att ompröva detta ställningstagande. Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga och avstyrker därmed motionerna 2006/07:So266 yrkande 1, 2006/07:So461 yrkande 7, 2006/07:So464 yrkande 43, So316 yrkande 7 och Sk363 yrkande 3.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet samtliga i avsnittet behandlade motioner.

Ankomsthandel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att resenärer bör ges möjlighet att handla alla förekommande varor vid såväl ankomst som avresa.

Bakgrund

Den 1 juli 1999 upphörde den skattefria försäljningen (den s.k. taxfreeförsäljningen) inom EU. Skattefria alkoholdrycker och tobaksvaror kan fortfarande säljas till resenärer som ska resa till en destination utanför EU. Detta regleras i lagen (1999:445) om exportbutiker. Vidare kan sådana varor föras in skattefritt i Sverige från tredjeland. Detta följer av bestämmelserna i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. Genom den sist nämnda lagen har även de gemenskapsrättsliga bestämmelserna på området, direktiv 69/169/EEG av den 28 maj 1969 om harmonisering av lagstiftningen om befrielse från omsättningskatter och punktskatter på varor som införs av resande – det s.k. resandedirektivet, införlivats med svensk lag.

Gemenskapsrätten tillåter inte att medlemsstaterna undantar varor vid ankomstförsäljning från punkt- och mervärdesskatt. Det är således inte möjligt att tillåta skattefri ankomstförsäljning till resande från tredjeland. För att sådan försäljning ska vara tillåten krävs att flera direktiv ändras (bl.a. resandedirektivet). Medlemsstaterna har under december 2007 beslutat om ett nytt resandedirektiv (rådets direktiv 2007/74/EEG av den 20 december 2007 om undantag från mervärdesskatt och punktskatt på varor som införs av resande från tredje länder). Nämnda direktiv träder i huvudsak i kraft den 1 december 2008. Inte heller detta direktiv möjliggör en skattefri ankomstförsäljning.

Motionerna

I motion Sk393 av Bengt-Anders Johansson (m) anförs att flygresenärer bör ges möjlighet att köpa sin ranson av öl, vin och sprit på ankomstplatser i Sverige, vilket skulle vara gynnsamt vad gäller miljökonsekvenser och fraktkostnader.

I motion 2006/07:Sk300 och motion Sk281 av Krister Örnfjäder och Agneta Gille (s) anförs att resenärer bör kunna köpa alla förekommande varor i exportbutikerna på de svenska flygplatserna vid såväl ankomst som avresa. De svenska skatteintäkterna skulle därmed öka genom att en större del av dessa varor skulle köpas på svenska flygplatser i stället för på utländska. Motionärerna påpekar att exportbutikerna har rutiner för att kontrollera resenärernas destinationsort i samband med försäljning och säkerställa att rätt skatt utgår på varan.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av en interpellation om ankomsthandel (ip. 2006/07:278) anförde finansminister Anders Borg den 16 februari 2007 bl.a. att utgångspunkten för regeringen i hanteringen av alkoholfrågorna är att Sverige ska driva en konsekvent linje i EU där folkhälsofrågorna är centrala för alkoholpolitiken. Regeringens uppfattning är att det är bra med minimiregler för alkoholskatter inom EU och vill gärna att de höjs. Finansministern framhöll också att regeringen även vill försvara Systembolagets detaljhandelsmonopol, eftersom det har viktiga folkhälsoaspekter. Med de utgångspunkterna, påpekade finansministern, blir det besvärligt för Sverige att å ena sidan driva frågan om att ändra direktiv så att det blir större möjligheter att bedriva handel med alkohol och att å andra sidan i alla andra avseenden driva att EU, Sverige och Norden bör stå för en restriktiv alkoholpolitik.

Som framgått ovan följer av cirkulationsdirektivet att alkoholdrycker som säljs för konsumtion i Sverige ska beskattas i Sverige med svensk alkoholskatt. Ankomsthandel med varor som beskattas med svensk alkoholskatt är således i och för sig förenlig med gemenskapsrätten. Ankomsthandel med obeskattade varor kräver däremot förändringar av EU:s bestämmelser om punktskatt och mervärdesskatt på alkoholdrycker, dvs. åtgärder på gemenskapsnivå. Detta gäller oavsett om resenärerna ankommer från ett annat land inom EU eller från tredjeland.

Ankomsthandel med obeskattade alkoholvaror kräver som framgått ovan förändringar av gemenskapsrätten avseende beskattningen av alkoholvaror. När det gäller den frågan delar utskottet regeringens uppfattning och kan inte se någon anledning att förorda att Sverige ska göra avsteg från den restriktiva hållning som vi i övrigt intar på EU-nivå i frågor om alkoholbeskattning. Därtill innebär Systembolagets monopolställning ett hinder för ankomsthandel avseende alkoholvaror av annan än just Systembolaget (se bet. 2005/06:SkU22 s. 14).

Utskottet avstyrker de i avsnittet behandlade motionerna.

Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om utökade resurser för att stoppa den illegala försäljningen av alkohol.

Jämför särskilda yttrandena 1 (s, v) och 2 (mp).

Bakgrund

Regeringen anförde i 2008 års budgetproposition att Tullverket bl.a. ska prioritera insatser mot narkotika och storskalig eller frekvent illegal införsel av alkohol och tobak samt insatser mot den ekonomiska och organiserade brottsligheten (prop. 2007/08:1 utg.omr. 3 s. 13).

Tullverket omorganiserades den 1 juli 2004. Tullverket har sedan dess vidtagit vissa justeringar av organisationen för att uppnå de fastställda målen. Den 1 april 2006 genomfördes förändringar inom brottsbekämpningsprocessen i syfte att höja effektiviteten. Tullverket har även i januari 2008 utkommit med rapporten *Åtgärder för verksamhetsutveckling med en budget i balans* i vilken konstateras att Tullverket måste rikta om sin verksamhet och minska kostnaderna för att verket, med de budgetramar som ges, ska kunna säkerställa att Tullverket når de övergripande mål som verket ställt upp, bl.a. på det brottsbekämpande området. I rapporten konstateras även att antalet anställda måste minska med 300 personer samt att brottsbekämpningens fasta bemanning upphör på i rapporten angivna platser.

Motionen

I motion 2006/07:So459 yrkande 4 av Anita Brodén och Christer Winbäck (fp) anføres att Tullverket och polisen omedelbart bör få utökade resurser för att stoppa den illegala försäljningen av alkohol.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning måste, som nämnts ovan, samverkan mellan Tullverket, Kustbevakningen, polis, åklagare och domstolar intensifieras för att på så sätt bekämpa den illegala införseln av alkohol som sedan blir föremål för försäljning.

Finansministern har den 11 mars 2008 i svar på ett antal interpellationer (ip. 2007/08:345, 358, 360, 363, 366 och 371) angående Tullverkets omorganisation, som aviserats i den ovan nämnda rapporten från Tullverket, anført att Tullverket kommer att tillföras resurser utöver den gällande budgeten för innevarande budgetår. Detta kommer att ske i samband med att tilläggsbudgeten presenteras i Sveriges riksdag den 15 april 2008.

Utskottet anser att frågan om Tullverkets behov av resurser är aktualiserad och ser inte skäl till något riksdagsinitiativ i ärendet. Utskottet avstyrker motionen.

Reservationer

1. Alkoholbeskattning, punkt 1 (s, v, mp)

av Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Fredrik Olovsson (s), Marie Engström (v), Helena Leander (mp), Hans Olsson (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:So203 yrkande 2, 2006/07:So376 yrkande 3, 2006/07:So461 yrkande 5, 2006/07:So464 yrkandena 41 och 42, 2007/08:Sk363 yrkande 2, 2007/08:Sk391 yrkande 5, 2007/08:U353 yrkande 16 i denna del, 2007/08:So316 yrkande 5 och 2007/08:So318 yrkande 2 och avslår motionerna 2006/07:Sk215, 2006/07:Sk243, 2006/07:Sk245 yrkande 1, 2006/07:Sk315, 2006/07:So378 yrkande 5, 2006/07:So459 yrkande 3, 2007/08:Sk307, 2007/08:Sk322, 2007/08:Sk340, 2007/08:Sk383, 2007/08:Sk398, 2007/08:So371 yrkande 1 och 2007/08:So557 yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige har länge fört en restriktiv alkoholpolitik i syfte att minska det mänskliga lidande som följer i alkoholens spår. Tack vare denna politik med hög alkoholskatt i kombination med alkoholmonopol och stränga åldersgränser som främsta instrument har Sverige haft en, jämfört med övriga Europa, låg konsumtion och också färre alkoholrelaterade sociala och medicinska problem än många andra länder. Folkhälsoskäl och även brottsbekämpning talar för ett vidmakthållande av svenska alkoholskatter.

På senare tid har möjligheterna att föra en folkhälsobefrämjande alkoholpolitik försvagats, och konsumtionen av alkoholhaltiga drycker har på bara några år ökat oroväckande. Konsekvenserna av detta är bl.a. ökad alkoholism, ökat rattfylleri och fler fall av kvinnomisshandel.

Utvecklingen går således i fel riktning. Länder inom EU sänker sina alkoholskatter för att inte tappa försäljningsandelar och därmed skatteintäkter till grannländerna. Som exempel kan nämnas att Danmark har sänkt alkoholskatten, eftersom Tyskland hade sänkt alkoholskatten.

Även om försäljningen på Systembolaget har ökat under senare år är det fortfarande så att svenskarnas spritinköp till stor del sker genom andra kanaler.

Trots att flera bra beslut har fattats – t.ex. strängare straff vid vidareförsäljning och förbud att förvara alkohol i lokaler där alkohol inte får säljas – krävs fler åtgärder både på kort och på lång sikt. Langningen till ungdomar är ett mycket allvarligt problem. Minskad alkoholkonsumtion är ett måste med hänsyn till folkhälsa, risk för ökat våld i samhället och problematiken med alltfler onyktra förare. Därför måste Sverige tillsammans med övriga länder i Europa intensifiera arbetet med att verka för en höjning av de europeiska minimiskatterna på alkohol.

Försäljningen av alkoholisk och söt cider har ökat kraftigt sedan nämnda drycker lanserades i mitten av 1990-talet. De söta dryckerna blir populära hos dem som inte har utvecklade alkoholvanor, främst ungdomar och särskilt unga kvinnor. Flera studier, såväl svenska som norska, visar att de som börjar dricka alkohol i 17-årsåldern, jämfört med dem som börjar redan i 13–14 årsåldern, har ungefär hälften så stor alkoholkonsumtion när de blir 21 år. Alkoholäskan och cidern är inkörsdryck för många unga. Flera länder, däribland Frankrike, Tyskland och Luxemburg, har infört en särskild skatt eller avgift på alkoholäskan. Höjningarna är avsevärda och resultatet är påtagligt. Regeringen bör skyndsamt lägga fram ett förslag om höjning av skatten på alkoholisk och söt cider med ett påslag som motsvarar det som gäller i Tyskland.

2. Införsel, punkt 3 (s)

av Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Fredrik Olovsson (s), Hans Olsson (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:So203 yrkande 3, 2006/07:So461 yrkande 7, 2007/08:U353 yrkande 16 i denna del, 2007/08:So316 yrkande 7, 2007/08:So318 yrkande 3 och 2007/08:So364 yrkande 1 och avslår motionerna 2006/07:So266 yrkande 1, 2006/07:So376 yrkande 4, 2006/07:So378 yrkande 4, 2006/07:So459 yrkande 1, 2006/07:So464 yrkande 43, 2007/08:Sk363 yrkande 3, 2007/08:So242 yrkande 2 och 2007/08:So557 yrkande 1.

Ställningstagande

Den uppskrivade spiralen vad gäller alkoholskador beror till stor del på den i praktiken obegränsade införseln av alkoholhaltiga drycker för s.k. personligt bruk. Den kvantitet, s.k. indikativ nivå, som den legala införseln av alkohol för personligt bruk är satt till, motsvarar två års konsumtion för en person enligt nuvarande konsumtionsnivå. När Sverige anslöt sig till EU var konsumtionen i Sverige lägre, och de indikativa nivåerna motsva-

rade då tre års förbrukning. Dessa nivåer för införande för personligt bruk är orimligt höga. Den jämförelse som ligger närmast till hands att göra är med tobak där EU accepterar en införselnivå som beräknas räcka för ett par månaders konsumtion.

Alkohol är ingen vanlig vara. Artikel 30 i fördraget ger medlemsstaterna rätt att begränsa varors fria rörlighet för att skydda folkhälsan. Den svenska folkhälsan är i dag allvarligt hotad av den fria införseln av billig alkohol. Sveriges representanter i EU måste i såväl ministerrådet som parlamentet arbeta för att minska införseln av alkohol.

Sverige är inte ensamt om detta problem. I Finland ökar alkoholkonsumtionen kraftigt, och man har där valt att genom sänkta skatter försöka hejda införseln av billig sprit från framför allt Estland. Danmark har haft en omfattande gränshandel gentemot Polen, och för England är situationen densamma i relation till Frankrike.

Förhållandet med gränshandel är förvisso inte bara en svensk angelägenhet. Tillsammans med andra berörda länder bör Sverige, med hänsyn till alkoholens skadeverkningar, ta initiativ till att se över reglerna för införsel av alkoholdrycker från folkhälsosynpunkt. Regeringen bör därför omgående ta initiativ till en prövning av införselreglerna med utgångspunkt i folkhälsoskäl och syfte att drastiskt minska införseln av alkohol.

Det är bra att Sverige arbetar för en restriktiv alkoholpolitik även i EU. Om det lyckas kommer alkoholskadorna att minska i hela Europa. Men skatterna i många länder är i dag så låga, och motståndet mot att höja dem är så starkt, att vi inte kan vänta på detta. Under överskådlig tid måste regeringen begränsa införseln om Sverige ska kunna undvika en hotande folkhälsokatastrof.

3. Införsel, punkt 3 (v, mp)

av Marie Engström (v) och Helena Leander (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:So376 yrkande 4, 2006/07:So464 yrkande 43, 2007/08:Sk363 yrkande 3 och 2007/08:So242 yrkande 2 och avslår motionerna 2006/07:So203 yrkande 3, 2006/07:So266 yrkande 1, 2006/07:So378 yrkande 4, 2006/07:So459 yrkande 1, 2006/07:So461 yrkande 7, 2007/08:U353 yrkande 16 i denna del, 2007/08:So316 yrkande 7, 2007/08:So318 yrkande 3, 2007/08:So364 yrkande 1 och 2007/08:So557 yrkande 1.

Ställningstagande

Sveriges medlemskap i EU har inneburit svåra problem för den svenska alkoholpolitiken, vilket fått till följd att totalkonsumtionen av alkohol ökat kraftigt. I alkoholkonsumtionens spår har folkhälsan försämrats och missbruksproblemen förvärrats. I och med medlemskapet i EU har Sverige bl.a. tvingats slopa de tidigare gällande införselkvoterna för privat konsumtion. Trycket mot Systembolagets monopolställning har ökat, inte minst eftersom EG-domstolen nu kommit fram till att det inte är olagligt att köpa alkohol på Internet. Vilka effekter detta kommer att få är än så länge okänt, eftersom det är meningen att man ska betala svensk skatt på dessa inköp. Det föreligger risk att Internethandeln av alkoholhaltiga drycker på sikt hotar Systembolagets monopolställning. Detta är särskilt oroande eftersom Systembolaget är ett mycket viktigt alkoholpolitiskt instrument, genom sitt uppdrag att hålla försäljningen nere. Till skillnad från privata företag är inte Systembolaget intresserat av att maximera sin försäljning. Dessutom upprätthåller Systembolaget en ålderskontroll och begränsar även tillgängligheten på alkohol genom sina öppettider.

I dag är det möjligt för en privatperson att föra in i princip hur mycket alkohol som helst från andra EU-länder under förutsättning att han eller hon kan motivera mängden. En indikativ nivå finns som riktmärke för vad som kan anses vara normal förbrukning. I takt med den accelererande införseln av alkohol som inneburit ökad totalkonsumtion och minskad försäljning på Systembolaget, har röster höjts för att Sverige ensidigt borde ta tillbaka de gamla införselreglerna.

Det är således EU:s bestämmelser som styr över införseln sedan Sveriges undantag från EU:s bestämmelser för privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror löpte ut den 31 december 2003. Regeringen bör därför verka i EU för att Sverige ska få återinföra de införselkvoter för alkohol som gällde före EU-inträdet. Om så behövs bör Sverige ensidigt återinföra de gamla kvoterna och få detta rättsligt prövat mot EU:s folkhälsobestämmelser.

Det är också nödvändigt att regeringen gör gemensam sak med andra länder som delar Sveriges syn på alkoholpolitiken i syfte att få en alkoholpolitik i EU som är mer inriktad på folkhälsa och mindre ser den som en näringspolitisk fråga.

Särskilda yttranden

1. Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol, punkt 5 (s, v)

Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Fredrik Olovsson (s), Marie Engström (v), Hans Olsson (s) och Birgitta Eriksson (s) anför:

Den borgerliga majoriteten har avslagit dels Socialdemokraternas yrkande om ökade resurser till Tullverket i samband med höstbudgeten, dels Socialdemokraternas initiativ i utskottet vilket syftade till att regeringen genom tilldelning av medel i tilläggsbudgeten skulle säkerställa att Tullverket kan fullfölja sitt uppdrag att kontrollera varuflödet, säkerställa konkurrensneutral handel och bidra till ett säkert samhälle.

Den nu uppkomna situationen, med hot om nedskärningar av Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, har sin bakgrund i att den nuvarande regeringen inte har fullföljt den satsning som föregående regering gjorde och som resulterade i nyanställning av 50 personer vid Tullverket 2006. Finansieringen av denna satsning har uteblivit. Tullverket har inte heller i övrigt kompenserats för de ökade krav som riksdag och regering ställt på verket.

Den sittande borgerliga regeringen har inte heller tagit till sig att en utredning har pågått inom Tullverket om hur verket ska spara in 500 miljoner kronor till 2012. Att en sådan utredning skulle resultera i långtgående konsekvenser med förslag till kraftiga nedskärningar av personalstyrkan kan inte vara oväntat.

Regeringen bör omgående tillsätta en oberoende utredare med uppdrag att genomföra en grundlig översyn av tullverksamheten. Vidare bör regeringen i tilläggsbudgeten under våren 2008 reservera ett tillräckligt stort belopp åt Tullverket, så att verket har möjlighet att uppfylla de av riksdagen beslutade målen. För Tullverket gäller enligt dessa mål att eftersträva tull-, skatte- och avgiftsintäkter, liksom efterlevnaden av in- och utförselrestriktionerna, ska säkerställas på ett rättssäkert och ett för samhället ekonomiskt effektivt sätt samt på ett sätt som är kostnadseffektivt och enkelt för medborgare och företag. Enligt nämnda mål gäller även att Tullverket ska förebygga och bekämpa brottslighet inom tullområdet. För att målen ska kunna förverkligas måste tullenheter finnas spridda över landet.

2. Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol, punkt 5 (mp)

Helena Leander (mp) anför:

Miljöpartiet har redan i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2008 anført att Tullverket bör ges mer resurser för att motverka den illegala alkoholinførseln. För 2007 fick Tullverket en tillfällig förstärkning på 25 miljoner kronor för att ytterligare förbättra gränskontrollen och i övrigt stärka brottsbekämpningen. Dessa 25 miljoner kronor borde ha permanentats.

Nu har det framgått även för den sittande regeringen att Tullverket är i behov av ytterligare resurser för att fullgöra sitt uppdrag. Miljöpartiet kommer noga att följa att Tullverket i tilläggsbudgeten såsom aviserats tilldelas tillräckliga medel för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:Sk215 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör utreda möjligheten att sänka alkoholskatten för små lokala ölbryggerier vars årsproduktion understiger 1 miljon liter.

2006/07:Sk243 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga sänkt alkoholskatt på öl och vin.

2006/07:Sk245 av Mats Sander m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholskatten.

2006/07:Sk300 av Krister Örnfjäder och Agneta Gille (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ankomsthandel.

2006/07:Sk315 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholskatten.

2006/07:So203 av Kerstin Engle (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige ska arbeta för höjningar av minimiskatten på alkohol inom EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU ska arbeta för minskade införselkvoter.

2006/07:So266 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en prövning av gällande införselkvoter mot EG-rättens folkhälsoparagraf.

2006/07:So376 av Lars Ohly m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen med kraft ska verka för höjda minimiskatter på alkohol inom EU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ta initiativ i EU för att få till stånd en ändring av införselreglerna avseende alkohol för privat bruk och återkomma med en redovisning av vilka initiativ som tagits till riksdagen.

2006/07:So378 av Désirée Pethrus Engström och Rosita Runegrund (båda kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införselkvoter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en gemensam strategi och diskussion kring alkoholskatten bland EU:s medlemsländer.

2006/07:So459 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i EU föra in folkhälsoaspekten och verka för att införselkvoterna sänks till en nivå som kan anses rimlig för privat bruk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i EU verka för en gemensam höjning av minimiskatterna på alkohol.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omedelbart se till att tull och polis får utökade resurser för att stoppa den illegala försäljningen av alkohol.

2006/07:So461 av Agneta Lundberg och Jan Björkman (båda s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkoholisk och söt cider.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införselkvoter.

2006/07:So464 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den restriktiva svenska alkoholpolitiken bör upprätthållas med en bibehållen skattenivå.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör agera för en hög miniminivå på alkoholskatter inom EU.

43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige, med hänsyn till folkhälsan, snarast bör återinföra införselkvoter för alkohol i nivå med dem som gällde före EU-inträdet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Sk281 av Agneta Gille och Krister Örnfjäder (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ankomsthandel vid våra flygplatser.

2007/08:Sk307 av Jan Andersson och Claes Västerteg (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformera ölskatten.

2007/08:Sk322 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att sänka alkoholskatten för små lokala ölbryggerier vars årsproduktion understiger 1 miljon liter.

2007/08:Sk340 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nivåerna på alkoholskatten.

2007/08:Sk363 av Helena Leander m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjda miniskatter på alkohol i EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sänka de indikativa nivåerna för privatinförsel av alkohol och göra om dessa till absoluta kvoter, såsom gällde före Sveriges EU-medlemskap.

2007/08:Sk383 av Jan R Andersson och Finn Bengtsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkoholskatternas inverkan på tillgången av legalt och illegalt införd alkohol i Sverige.

2007/08:Sk391 av Lars Johansson m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om punktskatter för folkhälsa.

2007/08:Sk393 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om taxfreeköp på ankomstflygplats.

2007/08:Sk398 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder som minskar vinsten för den illegala alkoholhandeln.

2007/08:U353 av Kenneth G Forslund m.fl. (s):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkohol och EU:s inre marknadsregler.

2007/08:So242 av Lars Ohly m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka i EU för att Sverige ska få återinföra de införselkvoter för alkohol som gällde före EU-inträdet.

2007/08:So293 av Jan Lindholm m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av höjda skatter.

2007/08:So316 av Agneta Lundberg och Jan Björkman (båda s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkohol och söta cider.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införsel av alkoholdrycker.

2007/08:So318 av Kerstin Engle (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för höjningar av minimiskatten på alkohol inom EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska arbeta för minskade införselkvoter.

2007/08:So364 av Eva-Lena Jansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regler för införsel av alkohol och tobak.

2007/08:So371 av Mats Sander m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkoholskatten.

2007/08:So557 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i EU föra in folkhälsoaspekten och verka för att införselkvoterna för alkohol sänks till en nivå som kan anses rimlig för privat bruk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i EU verka för en gemensam höjning av minimiskatterna på alkohol.